

A'chinacaso nanano'sa'

Ma'marësona a'chinacaso nanano'sa ninshitopiso'

1 ¹⁻²Saromonso', Tapi hui'nin. Inaso',
Israiro copirno ya'conahuaton,
pënëinpoaso marë', na'a a'chinacaso
nanano'sa ninshitërin.

Ina nanano'saso', yonquínahuan
nicacamaso marë' anitota-
rinquëma'.

Noya nanpicamaso marë' yaa'-
chintatëinquëma', naporin.

3 Inaso', yonquínahuan
nicacaso marë' catahuarin-
quëma'.

Noyasáchin nicatoma',
no'tëquën yonquicamaso cata-
huarinquëma'.

4 Hui'napi'sa co no'tëquën
yonquipihuë'.

Ina yonquihuachina', chinóton
yonquiapi.

Na'con nitotatona', noya
yonquiapi huachi.

5 Yonquínahuan nipisopitaso',
pënëinpoaso marë' ninshito-
piso', pa'yatapona natana-
caiso'.

Inapoatona', yonqui yonquína-
huano'sa nicapona'.

6 Napoatona', ma'sona tapon
pënëntopiso', yonquiapona'.
Yonquínahuano'sa nonpiso',
natanapona'.

Ninocaiso nanano'santa', noya
sha'huipona'.

7 Yonquínahuan nicamaso'
nohuantohuatama',

Sinioro noya nicatoma natëco'.
Co yonquínahuanhuë' nipachi-
nara,

yonquínahuan yonquipisopita
nocanpi.

Co a'chintacaiso tëranta pa'ya-
topihuë'.

Hui'napi'sa pënëinso'

8 Natanquë hua'hua pënëinquën:
Tataparin a'chintohuachinquën,
noya natanquë'.

Mamaparionta a'chintërinquënso',
ama naniantëquësuhuë'.

9 Inapita a'chinpiso co nanianto-
huatanhuë',
nitapacaiso marë' yancotë
yancopiso pochin,
miyo pë'pëpiso pochin costa-
piro' ya'noaran.

10 Oshahuano'sa yanonpintohua-
chinquën,
ama pi'pian tëranta natëquës-
uhuë'.

11 Yanonpintatënën:
“Huëquë pa'a quëmanta',
piyapi to'shitatëhua tëpa'ahua'.
Co manta yonquiasoihuë' inapo-
tahua'.

12 Chimirinsó', piyapi'sa tëpacaso
co oshatarinhuë'.

Inapochachin canpoanta piyapi
mapatëhua',
co oshatarihuahuë'.

13 Nani ma'sha manëhua quëran
ma'huanarihuá'.
Pëinënpoapitanta', amëntata-
rihua'.

14 Huëquë napopináchin sacatahua!
Inaquëráchin coriquinta tapa-
hua!”
itarinënquën.

15 Napotopirinënhuë!,
¡ama hua'hua imatëquësohuë!
Inahuaso!, co noyahuë! yonquia-
tona pa'sapi.

Ya'huincananpique'!

16 Inahuaso!, co noyahuë! nica-
caiso marë' manopi.

Tëpatacaiso marë' manopi.

17 Inaira nani notëtohuachina
topinan quëran huënsón acorë'!

18 Inapochachin tëpatoro'saso!,
inahuara chachin pison acopiquë
ya'compiso pochin nicatona!,
ma'sha onpotochinaichin nisapi.

19 Ma'huanacaisoráchin cancanto-
pisopitaso!,
inapo ta'huantapona'!

**Yonquínahuan acocaso
marë' përatërinso'**

20 Yonquiso piyapi pochin nicaton,
piyapiro'sa yonquínahuan
acocaso marë'

cachiro'saquë chiníquën sha'-
huirárin.

Prasaro'saquënta!, naporárin.

21 Na'con yamopiquë naporin.
Ninano ya'coanaro'saquënta!,
yonquirinso sha'huitón atosárin:

22 “A'naquëmaso!, co chinoton
yonquiátëramahuë'!

¿Onporo huarëta co chinoton-
huë' yonquiramaso nanian-
tapoma'?

A'naquëmanta!, narinatoma
tëhuacamasoráchin cancanta-
tarama'!

¿Onporo huarëta ina pochin
cancantëramaso a'poa-
poma'?

Apínapichin yonquiramasopi-
tanta',

¿Onporo huarëta nitoton nicaca-
maso nohuantapoma'?

23 Cariima pënënanquëmaso!,
natëco huachi.

Natëhuatamaco, ispiritonëhuë
aya'coancantaranquëma'!

Naporahuatón, yonquirahuëso-
pita anitotaranquëma'!

24 Nani carima pënënanquëma'!

Canpitaso nipirihuë!,
co yanatëramacohuë'!

Yacatahuatënnquëma'!, imira
ihuëtëresó pochin

nitopirannquëmahuë'!, co tahuë-
rëtëramacohuë'!

25 Napoatoma!, pënënanquëmaso-
pita nocanama'!

A'chintëranquëmasopitanta'!, co
yaimaramahuë'!

26 Naporamaso marë'

ma'sha onpocamaso! cantiipon-
quëma'!

Inapoatoma pa'yan yatëpasën-
quëma'!,
carimanta tëhuayatarannquëma'!

27 Panca ihuan canquirinso pochin
nanan ya'huëtarinnquëma'!

Ma'sha onpoatoma co napion
cancantarama'!

28 Naporo huarë'

chinotatomaco përasaramaco.
Cancantatomaco yonípiramaco-
huë'!

co huachi quënanaramacohuë'!

29 No'tëquën yonquicaso noca-
nama ni'tón,

inapotaranquëma'!

Co Sinioronta noya nicatoma
natëramaso marëhuë'!, napoa-
rama'!

30 Yaotëatënnquëma napotápiran-
quëmahuë'!

pënënanquëmasopita noca-
nama'.

³¹ Napoaton ina na'intarinquëma
parisitamaso ya'huërin.

Amiquë huarë' ca'nëso pochin
parisitarama'.

'Caora nohuantato napoarahüë,
tënamaso marë' napoarama'.

³² Co nitotoro'sahuë' pëshonpiso',
nonanapatërama'.

Inaporamaso', canpitanta tëpa-
ponquëma'.

Co yonquinhuanos'sahuë'
ma'huaninsonta',

noyapatërama'.

Inaporamaso canpitanta', tapi-
ponquëma'.

³³ Inquëmaso napoaponahuë',
noya natanatomaco natëtohua-
tama',

sano ya'huëarama'.

Co manta ma'sha onpocaso'
të'huataramahuë', tënin.

**Onporahuatësona
yonquínahuan nicacaso
ya'huërinso'**

3 ⁵ Ama canpitaora yonquiramaso
nicosohuë'.

"Yosëíchin catahuarinco,"
ta'toma',

ya'ipi cancanëma quëran ina
natëco'.

⁶ Ma'sona tëranta yanipatama':

"Anitotoco Siniro no'tëquën
yonqui'i," itoco'.

Napohuatama', anitotarinquëma'.

Ina catahuarinquëma noya nica-
camaso'.

⁷ "Caso caora no'tëquën yonqui-
rahuë," ama tëquësohuë'.

Siniro noya niconatëquë'.

Inapoaton co noyahuë' ninanso'
a'poquë'.

⁸ Inapohuatan noya noya nimirio
pochin

nonën marë' ya'huëtarinquën.

⁹ Ma'sha ya'huëtërinquënsopita
Siniro noya niconatëquë'.

Sha'nansopita ya'nan cayarín-
sonta', quëtëquë'.

¹⁰ Inapohuatan sacóshin coshoro
ya'huëtarinquën.

Huinonta co pahuantarinquën-
huë'.

¹¹ Yonquiquë hua'hua: Yosë noso-
rorinpo'.

Noya noya imacahuaso marë'
ina nohuanton a'na tahuëri

parisirë'.

A'na tahuëri pi'pian ana'intopi-
rinpohuë',

ama amiaton a'poquësohuë'.

¹² Nosororinpoa ni'ton,

a'na tahuëri ina nohuanton
ma'sha onporëhua'.

Hui'ninpita pochin niconatëpoa',

pi'pian ana'intërinpoa noya

noya yonquicaso marë'.

¹³ Insosona nitoton nisahuaton
yonquínahuan nipachin,

tëhuëenchachin capa cancan-
chin.

¹⁴ Oro, prata, inapitaso',

co onpopinchin catahuarinpoa-
huë'.

Yonquínahuan nicacasoso nipi-
rinhuë',

na'con na'con catahuarinpoa'.

¹⁵ Na'piraa'huaya pa'ton nipisopita
quëran

yonquínahuan nicacasoso',

na'con na'con pa'tërin.

Pa'yapiro ma'sha nipisopita

tëranta

co ina pochin pa'tërinhuë'.

¹⁶ Inchinan quëran ihuëtatë

pochin

- hua'qui tahuëri nanpicaso'
quëtarinpoa'.
- Ahuënan quëran ihuëtatë
pochin
ma'huanacaso', noya nicatë-
nënpoa natëinënpoaso',
inapita quëtarinpoa'.
- ¹⁷ Yonquínahuan nicacaso'
cancantohuatëhua',
noyápiachin cancantarihua'.
Sano ni'tëhua ya'huëarihua'.
- ¹⁸ Yonquínahuan nipatëhua',
nanpirin nara ca'nëso pochin
ninëhua'.
Yonquínahuan ninëhuaso co'so'
a'pohuatëhuahuë',
tëhuënhachin capa cancanta-
rihua'.
- ¹⁹ Yonquínahuan ni'ton,
Sinioroso' pi'iro'të noyá acorin.
Isoro'panta inapotërin.
- ²⁰ Yonquínahuan ni'ton marënta',
a'na patonquë a'na patonquë
pochin acorin.
Ina nitotërin quëran poronca-
yonta hui'shirin.
- ²¹ Ma'sona hua'hua yanipatan,
noya yonquirahuaton niquë'.
Ama inapita naniantëquësohuë'.
- ²² Inapo ya'huëhuatan,
nanpirin quënanëso pochin
nisaran.
Miyo pë'pëpiso pochin costa-
piro' ya'noaran.
- ²³ Intohua tëranta pa'patan,
co manta të'huarë'quën pa'sa-
ranhuë'.
Naporahuaton, co to'coitëresö
pochin nisaranhuë'.
- ²⁴ Chinotohuatan, co manta
të'huataranhuë'.
Huë'ëpatan, noya huë'ësan.
- ²⁵ A'nanaya ma'sha onpocaso' co
të'huataranhuë'.
- Inpioro'sa ana'intohuachinanta',
co pa'yanaponhuë'.
- ²⁶ Sinioro yonquiaton chiníquën
cancantaran.
Ina a'paiarinquën ni'ton,
co anotatë pochin nisaranhuë'.
- ²⁷ Sa'ahuario'sa nosorocaso
ya'huërin.
"Catahuaco topirahuë,"
itohuachinquën, catahuaquë'.
Ma'sona pahuantërinso' ya'huë-
tohuachinquën,
quëtëquë'.
- ²⁸ Ama apiratëquësohuë'.
"A'na tahuëri nimara quëchin-
quën,"
ama itëquësohuë'.
Ya'huëtohuachinquën, quëtöchi-
naquë'.
- ²⁹ Ama a'na piyapi naponin
yonquirapiquësohuë'.
Noya nicatëinquën yacapahua-
chinquën nosoroquë'.
- ³⁰ Ama topinan quëran no'huitë-
quësohuë'.
Co ma'sha onpotopirinquënhuë'
no'huihuatan,
co noyahuë' nisaran.
- ³¹ Ama ahuëtono'sa' noyapaquëso-
huë'.
Ama co noyahuë' nininso',
nonanquësohuë'.
- ³² Yosëso co noyahuë' nipisopita
co quë'yarinhüë'.
Noya nipisopitaso', noya
apayarin.
- ³³ Co noyahuë' nipisopita ya'huë-
topisopitaso',
Yosëri co noyahuë' yonquira-
pitan no'huirin.
Noya nipisopita hua'anëntërin-
soso',
noya nicaton, noya yonquira-
pirin.

- ³⁴ Nocantopisopitaso', Siniorori
nocanapon.
Sano piyapi nipisopitaso',
inaora nohuanton catahuapon.
³⁵ Yonquínahuan nipisopitaso',
piyapi'sari noya nicatona natë-
pona'.
Co yonquinahuanhuë' nipisopi-
taso',
co ina pochin nitaponahuë'.

Chiotëro'sa pënëninso'

- 6** ⁶ A'naquëmaso', chiroconama'.
Paatoma canpitaso nipi
ni'conco'.
Ma'pitaso nisarínso nicatoma',
cancan maco'.
⁷ Inaso', co hua'anën ya'huëtërin-
huë'.
Co incari tëranta ma'sona nica-
caso', camairínhuë'.
⁸ Pi'ipi tahuëri cosharonën
yontonin.
Sharo'sa macacaso tahuëri'sa
cosharo yontonaton taparin.
⁹ ¡Capayatëquë huachi chiotë'!
¡Huënsëaton huachi ma'sha
niquë'!
¹⁰ "Amashamiachin huë'ëri'i,"
tëcaton,
nichí'huara tanpatëran quëran
huë'ëantaran.
¹¹ Napoápatan ma'sha nohuanta-
maso' cantiarinquën.
Matararo huëcapairinquënso
pochin,
popriyatacasonta', cantiarin-
quën.

Yosëri co quë'yarinsopitahuë'
¹⁶ Saota pochin, canchisënta
ya'huërin
co Siniorori quë'yarinsopita-
huë':

- ¹⁷ Caso noya noyaco topisopita.
Nonpinacasoráchin cancantopi-
sopita.
Co ma'sha onpotopirinahuë'
tëpatopisopita.
¹⁸ Co noyahuë' nicacaisoráchin
yonquipisopita.
Co noyahuë' nicacaiso marë'
pa'pi manopisopita.
¹⁹ Piyapi nonpinapipisopita.
Noya ninicatona ya'huërapirina-
huë', nanan ocoirapipisopita.
Inapita co Siniorori quë'yarín-
huë'.

**So'in tēhuananpitanon,
naporínso'**

- 7** ¹ Sha'huitaranquënsopita
hua'hua, natëquë'.
Ya'ipi camairanquënsopita
yonquiráquë'.
² A'chintatënquën camairanquën-
sopita natëquë'.
Ya'pira pa'poyarëso pochin
inapita cancantohuatan,
nanpiaran.
³ Imisëranënpitaquë tonpoantë-
quë'.
Naporahuaton yonquinën
quëran nitotëquë'.
⁴ Sa'ina cancantopiso pochin
yonquiso', cantantëquë'.
Quëmopinën pochin noya
ni'quë'.
⁵ Ina, so'in tēhuananpitë sanapi
quëran, nisha'ësarinquën.
Inaso nisha niponahuë' yashi
yashin nonaton,
quëmapi'sa yaanishacancantërin.
⁶⁻⁸ A'na tahuëri huintananëhuë'
quëran
co a'pípirohuë' notëtárahue'.
Notëtapirahuë', na'amiachin
hui'napi'sa

- co panorohuanhuë' huë'sapi
ni'nahuë.
A'naso na'con na'con nicon,
cachi taconorinquë canquirin.
Pëntontahuaton, ina sanapi
ya'huërinso parti pa'sarin.
9 I'huaraya napoarin, nani yata-
shirapaso'.
10 A'nanaya inari chachin
monshihuantë sanapi pochin
nisahuaton nacapirin.
11 Inaso' sanapi nisha nisha
cancantërin.
Inapoaton co pëinëncuë ya'huë-
rinhuë'.
12 Cachiro'saquë, prasarosaquë,
cachiro'sa taconorinquë,
inaquëpita pa'sárin.
Inaporinquë quëmapi ninarárin.
13 Inaso', hui'napi iporahuaton
apinorin.
Co taparohuanhuë' nontaton
itapon:
14 "Nanan anoyatërëso marë'
ma'sha tëpa'huaso' Sinioro sha'-
huitërahuë.
Ina sha'huirahuëso', ipora
tahuëri ananirahuë.
15 Napoaton yoníponquën huë'-
nahuë.
Napishinhuë yanicatëncuën
yoniranquënso',
jnani quënananquën!
16 Noyápiachin sahuanasaquë
quëhuëntërahuëso' huëtërahuë.
Inaso', Iquipito rino pi'shi
quëran nipinan.
17 Noya hua'saiquë chachin
quëhuëntërahuëso', pashitërahuë.
Ina hua'saiso', shinpanantë',
canina, pimo yaqui',
inaquëranpita nipi.
18 Huëquë canposo tahuërianpi-
taquë huarë' inapoa'a.
- 19 So'yahuëso' áquë pa'nin ni'ton,
co pëiquë ya'huërinhuë'.
20 Tanpanantëncuë na'a coriqui
quëparin.
Yoqui nincoan nisapa huarë'
huënantapon," itërin.
21 Ina pochin yáshin nontaton,
hui'napi anohuantërin.
22 A'naroáchin nohuantaton
imarin.
Toro tëpacaiso marë' imatërinso
pochin nirachinin.
Yo pisonquë ya'coninso pochin
ninin anta'.
23 Huinca ritiquë ya'coninso
pochin ninin.
Pë'chinan shinërerëri ninopinën
cancata huarë'
yonquipirinhue',
co huachi nanitërinhuë
cha'écaso'.
24 Ina pochin hua'hua ni'ton,
napotëranquënso', noya nata-
naton yonquiquë'.
25 Ama ina pochin sanapi cancan-
tëquësohuë'.
Ama ina marë' ta'huantacaso',
ya'huëchinquënsohuë'.
26 Nani na'a hui'napi'sa inapo
tiquirin.
Chiníquëno'sa nipirinhue' nani
tiquirin.
27 Ina sanapi pëinëncuë pacaca-
soso',
chimipiro'sa ya'huërinquë ira
pa'ninso pochin ninin.
- Yonqui piyapi pochin
nicon pënëntërinso'**
- 8** 1 Yonquiso', piyapi pochin
nicon
chiníquën sha'huitarinpoa'.
Yonquínahuan acoinpoaso
marë' napoarin.

- ² Motopia'huaro'saquë
 nanopëaton,
 iraro'santa nipëntontërinquë,
³ ninano ya'coanaro'saquë,
 inaquëpita huanirahuaton tapon:
⁴ "Canpita piyapinquëma pënëna-
 ranquëma'.
⁵ Na'aquëma hui'napiinquëma
 ni'ton,
 co noya yonquiátëramahuë'.
 Naponin yonquiramasopitanta',
 yonquínahuan nicacamaso'
 nohuantoco'.
⁶ Noya nininso' sha'huitaran-
 quëma ni'ton, noya natanco'.
⁷ No'tën nanan nininso' sha'hui-
 taranquëma'.
 Nonpinacasoso', co costarinco-
 huë'.
⁸ Noyasáchin caso nonahuë.
 Co pi'pian tëranta nonpintaran-
 quëmahuë'.
⁹ Nitotonquëma nipatamaso',
 a'ninquëchin nonahuëso' nito-
 tarama'.
 Co pi'piyan tëranta' nonahuëso
 nocanaramahuë'.
¹⁰ Coriqui quëran na'con na'con
 yonquínahuan nicacamaso'
 cancantoco'.
 Oro quëran noya noya, na'con
 na'con
 nitotacamaso' cancantoco'.
¹¹ Na'pira'huaya pa'ton nipisopita
 quëran
 yonquínahuan nicacasoso',
 na'con na'con pa'tërin.
 Pa'yapiro ma'sha nipisopita
 tëranta
 co ina pochín pa'tërinhuë'.
¹² Caso Yonquico ninahuë. Nitoto-
 no'sapitarë'co ya'huërahuë.
 Naporahuaton noya noya nito-
 pënëntërahuë.
- ¹³ Sinioro noya nicatoma natëhua-
 tama',
 co noyahuë' ninamasopita
 co quë'yamaso ya'huërinhuë'.
 'Caso noya noyaco,' topachi-
 nara, co quë'yarahuë'.
 Nocantohuachina',
 co noyahuë' nipachina', nonpin-
 pachina',
 inapohuachinaranta', co quë'ya-
 rahuë'.
¹⁴ Ca nohuanton ma'sha nicacaiso
 marë' yonquipi.
 Inapohuachinara ca nohuanton
 ina inachachin acopi.
 Ca nohuanton no'tëquën
 yonquipi, chinipi, napopi.
¹⁵ Ca nohuanton copirnorosanta',
 hua'anëntopi.
 Noya nicacaiso marë' no'tëquën
 camaitopi.
¹⁶ Hua'ano'santa cari catahua-
 rahuë hua'anëntopi.
 Coisëro'santa catahuahuatora,
 ma'sona onpotacaiso' no'tëquën
 sha'huipi.
¹⁷ Nosororinosopita, carinta
 nosororahuë.
 Inpitaso cancantohuachinaco,
 quënanarinaco.
¹⁸ Nohuantërahuësopita,
 cari ma'huanacaiso' quëtërahuë.
 A'napitari noya nicatona natë-
 caiso', noya ya'huëcaiso',
 inapita cari quëtërahuë.
¹⁹ Oro, prata, inapita noyá asoqui-
 huachinara,
 na'con pa'tërin.
 Cari quëtërahuësopitaso',
 inapita quëran na'con na'con
 pa'tërin.
²⁰ Ca nohuanto piyapi'sa no'tën ira
 pa'topi.
 Ca nohuanto chachin noya nipi.

- 21 Nosororinacosopitaso',
no'pa' hua'anëntacaiso marë'
cari quëtëra'piapo.
Pa'ton nininsopita tapapi-
quënta',
cari amëntatëra'piapo.
- 22 Iráca chachin caniaritapon,
Siniro hua'anëntërinco.
Co'huara ma'sha acoyátërapon-
huë', hua'anëntërinco.
- 23 Ya'nan tahuëri caniaritaso
chachin
Siniro ca'ton acorinco.
Co'huara isoro'pa' acoyátëra-
ponhuë', acorinco.
- 24 Co'huara marëro'sa', iiro'sa',
no'pa' quëran i'sha pipirinsopita,
inapita ya'huëyátëraponhuë',
ca'ton acorinco.
- 25 Co'huara motopiro'sa', motopia'
huaro'sa',
inapita noya acoyátëraponhuë',
Siniro acorinco.
- 26 Co isoro'pa', co noyaro'paro'sa',
co amocan tëranta acoyátërasohuë',
Siniro acorinco.
- 27 Marë inápaquë ya'huërinso'
ya'copinamën acoaso',
nani canta inaquë nisarahuë.
- 28 Chitoronta inápaquë noya
acoaso',
- 29 marënta ama ya'huërin quëran
cha'huëaton
pipicaso marëhuë' camaiaso',
isoro'panta simintonën pochin
nininso' acoaso',
- 30 inapoaso', nani inaquë canta
nisarahuë.
Co pi'pian tëranta a'porahuë'.
Cari acapacancanahuë.
Nani oraquë pochin inarë'co
ya'nipiárahüë.

- 31 Isoro'pa' acorinquë ya'nipiárahüë.
Piyapiro'sa acorinso yonquiato,
capa cancantërahüë.
- 32 Iporaso hua'huaro'sa noya
natanco'.
Ca nonanpatamaco,
tëhuëinchachin capa cancantarama'.
- 33 Noya yonquicaso marë' a'chintohuachinënuëma',
noya natanco'.
- 34 A'paitona'piso', nani tahuëri
ya'coana a'pairin.
Inso tëranta noya natanatonco
ina pochin cancantohuachinco,
tëhuëinchachin capa cancantapon.
- 35 Inso tëranta quënanpachincoso',
nanpirin quënanapon.
Siniororinta nosoroaton catahuacaso
quënanapon.
- 36 A'pohuachinacoso napoapona-
huë',
huëhuëpiro nisapi.
Insosona co quë'yahuachincohuë',
inaora chachin chimirin yonisarin,"
tënin yonqui pënëntaton.

**Hui'napi'sa pënëncaso
marë' ninshitërinso'**

- 13** ¹Yonquínahuan hui'napi
nipachin,
pa'pini pënënaton
ana'intohuachina, noya cancantërin.
Co natantonhuë' nininsoso',
co pënëncaso' tëranta nohuan-
tërinhuë'.
²Noya yonquiaton nonpatan,
no'tëquën canarëso pochin
nisaran.

- Nipirinhüè', a'na piyapi co
noyahuè'
yonquirapiton sha'huirapi-
huatan,
parisitacaso quënanaran.
³ Noya yonquiatë nonpatëra,
noya nia'pairëso pochin
ninëhua'.
Macatë macatë nonpatëraso',
canpora chachin ma'sha onpo-
caso' yonisarëhua'.
⁴ Chiroteso ma'sha nohuantopi-
rinhuè',
co sacatërinhuè' ni'ton, co
ya'huëtërinhuè'.
Sacaton nipachinaso', noya
ya'huëapona'.
⁵ Piyapi noya nipachinso',
nonpinacaso' co pa'yatërinhuè'.
Co noyahuè' nipisopitaso nipi-
rinhuè',
taparo nicatona nahuinapona'.
⁶ Piyapi noya nipachin, noya
nininsoari
ama ma'sha onpocaso marëhuè'
ya'copirin.
Oshahuano'saso nipirinhüè',
co noyahuè' nipisoari ata'huan-
tapon.
⁷ A'naquën ma'huan pochin
ya'noponaraihuè',
co manta ya'huëtopihuè'.
A'naquëonta', popriya pochin
ya'noponaraihuè',
co manta pahuantopihuè'.
⁸ Isoro'pa' marë' ma'huanso',
coriquinën quëran nanitërin
cha'ëcaso'.
Popriyaso napoaponahuè', co
aquëtë huarë' pinosapihuè'.
⁹ Noya nipisopitaso',
a'piánahuaninso pochin nisapi.
Co noyahuè' nipisopitaso nipi-
rinhuè',

- nanparin tacopirinso pochin
nisapi.
¹⁰ "Caso noya noyaco," topisopi-
taso',
a'naroáchin nanan ocoipi.
Sano piyapiro'saso nipirinhüè',
yonquínahuan nicacaiso' na'con
na'con cancantopi.
¹¹ Nonpinatona ma'huanpisopi-
taso',
oshaquëran oshaquëran
ma'shanëna capa nicapon.
Pi'pira'huaya quëran huarë'
yontonpisopitaso nipirinhüè',
ana'atapona'.
¹² Ma'sona ninarëhuaso co canti-
huachinpoahuè',
ina marë' napion ancantápa-
rihua'.
Ninarëhuaso chachin cantihua-
chinpoaso',
nanpirin huayo ca'nëso pochin
nisarëhua'.
¹³ Camairinënquënso co natëhua-
tanhuè',
parisitamaso ya'huërin.
Natëhuatanso nipirinhüè', cana-
camaso quënaanán.
¹⁴ Yonquínahuan piyapi a'chinin-
soso',
nanpirin huinan pochin ninin.
Ina a'chininso natëhuatëhua',
chimirin quëran nicha'ësarín-
poa'.
¹⁵ Noya yonquina'piso', naní
quëran pa'yatapona'.
A'na piyapi co noyahuè' yonqui-
rapitona'
sha'huirapihuachinaso nipirin-
hüè', ta'huantacaiso marë'
napopi.
¹⁶ Yonquínahuanso', noya
yonquiaton ma'sha ninin.
Co yonquínahuanso nipirinhüè',

têhuëaponahuë' co tapaninhuë'.

- ¹⁷ Co noya comisionso',
 nanan apancatërin.
 Noya comisionso nipirinhüë',
 nanan anoyatërin.
- ¹⁸ Pënënpiso' nocanpachina',
 popriyatapona'.
 Naporahuatona co noya nicapona-
 nahüë'.
 Natêhuachinaso nipirinhüë',
 a'napitari na'con noya nica-
 pona'.
- ¹⁹ Nohuantërëhuaso chachin
 ya'huëtohuachinpoa',
 acapacancaninpoa'.
 Co noyahuë' yonquipisopitaso
 nipirinhüë',
 co nohuantopihüë' co noyahuë'
 nipiso a'pocaiso'.
- ²⁰ Yonquínahuano'sarë'quën nipa-
 yapatan,
 yonquínahuan nisanan.
 Co noyahuë' yonquipisopitarë'-
 quën
 nipayapatan, nitapicancanaran.

15

- ¹No'huirapirinënhüë'
 sanoanan quëran
 a'panihuatan, asanotaran.
 Iquianan quëran chachin a'pa-
 nihuatanso',
 na'con na'con ano'huitaran.
- ² Yonquínahuano'sa nonpachi-
 nara,
 natanpisopitaso' yonquínahuan
 nicapona'.
 Co yonquínahuano'sahuë'
 nonpachinara,
 anishacancantapi.
- ³ Sinioroso' ya'ipi parti ya'huëarin.
 Noya nipisopita,
 co noyahuë' nipisopitanta ya'ipi
 ni'sárin.
- ⁴ Noyasha nonpatëra, nanpirin
 nara pochin ninë'.

Naponin nonpatëraso nipirin-
 hüë', piyapi'sa asëtërë'.

- ⁵ Co yonquínahuanhuë' nipachin,
 co pa'pini tëranta pënënaton
 ana'intacaso nohuantërin-
 hüë'.
 Noya natanpachinso', yonquína-
 huan nisanan.
- ⁶ A'naquënso co ihuatochináchin-
 hüë', cancantopi.
 Inaporinsopitaso', notohuaro'
 ma'sha pënënquë ya'huëtërin.
 Co noyahuë' nipisopitaso nipi-
 rinhuë',
 na'con canapirinhüë', co inari
 catahuarinhuë'.
- ⁷ Yonquínahuano'saso nonpachi-
 nara,
 piyapi'sa yonquínahuan acoapi.
 Ya'huërë' co yonquínahuano'sa-
 hüë' nonpachinara,
 anishacancantopi.
- ⁸ Co noyahuë' nipisopita Yosë
 marë' ma'sha acopiso',
 Yosëri co noyahuë' ni'sarin.
 Noya nipisopitari nontohuachi-
 naso',
 noya natanaton catahuarin.
- ⁹ Co noyahuë' nipisopita napopiso',
 co Siniorori ahuantërinhuë'.
 Noyasáchin nipisopitaso nipi-
 rinhuë', nosororin.
- 20** ¹Huinoso pa'yatohuatëra,
 co panorohuanhuë' acorinpoa'.
 Máin o'opatëra, anishacancan-
 tërinpoa'.
 No'pirao' ma'sha nipatëra,
 co manta noya nisarëhuahuë'.
- ² Copirno no'huitohuachinaso',
 pa'pini' përarinso pochin
 ninin.
 Inoariso ano'huitohuachin,
 chimirin yonitë pochin
 nisanan.

- ³ Co noyahuë' yonquipisopitaso',
a'naroáchin nanan ocoipi.
Insosona co napohuachinhuë',
pa'yatatona pincarotapona'.
- ⁴ Sha'to tahuëri nipirinhuë',
chiroteso co sha'tërinhuë'.
Macacaso tahuëri'sa huarë'
yonípirinhuë', co quëtapo-
nahuë'.
- ⁵ Po'oana quëran ma'sha nica-
caiso' yonquihuachinara,
anpo acopoi' nanimarin'pa'
i'sha ya'huërinso pochin
ninin.
Yonquínahuan nipisopitaso nipi-
rinhuë',
nanitopi ina yonquipiso no'të-
quën tantiacaiso'.
- ⁶ Na'a piyapi'sa nonpachinara:
"Caso noya piyapico," topi.
Napopirinahuë',
no'tëquënáchin nona'piso', co
a'naya tëranta quënanëhuë'.
- ⁷ A'naquën noyasáchin nicatona',
co manta yaihuatopihuë'.
Napopisopita hui'ninpitaso
pa'pina chiminpirinahuë',
noya ya'huatona capa cancanta-
pona'.

- 22** ¹ Na'a oro, prata, inapita
ya'huëtacaiso',
co onpopinchin pa'tërinhuë'.
Noya piyapi nininso marë'
noya nahuinpachin na'con
na'con pa'tërin.
- ² Ma'huano'saso', popriro'sa
quëran nishatopi.
Napoaponahuë', cato chachin
Yosëri ninin.
- ³ Yonquínahuanso', huë'huëpiro
nininso' tantiarin.
Napoaton co'huara ma'sha
onpoyátëraponhuë',
ya'huincarín.

- Naponin yonquipisopitaso nipi-
rinhuë',
co inapoatonahuë', ma'sha
onpocaso' quënapatopi.
- ⁴ Sano piyapi nicatëhua Yosë
natëhuatëhua',
ma'huanacaso', hua'qui nanpi-
caso',
noya nicainënpoaso', inapita
quënanarihua'.
- ⁵ Co noyahuë' nisápatëhuaso',
huënsonquë ma'sha manëso
pochin ma'sha onpoarihua'.
Noya yonquihuatëhuaso nipi-
rinhuë',
co noyahuë' ninëhuasopita
a'poatëhua', noya nicarihua'.
- ⁶ Hua'huatapona quëran huarë'
hui'nanpoa noya nicacaiso
marë' pënëanhua'.
Inapotohuatëhua mashotohua-
chinanta',
hua'huatapon nitotërinso',
co naniantarínhuë'.

Ma'shaso', co ya'huëmiatërinhuë'

- 23** ⁴ Ama ma'huanacasoráchin
cancantëquësohuë'.
Inaporanso a'porahuaton, sano
cancantëquë'.
- ⁵ Intana noya yonquiriquë'.
Ma'shaso', co ya'huëtomiatohipihuë'.
Inaso', onian yanponaton
pa'ninso pochin nisarin.
Anpíantëhuanaton pa'ninso
pochin pataantarínpoa'.
- Inpitarë'quënpooasona co
nipayacasohuë' ya'huërinso'**
- ⁵ Pënënanquënsopita hua'hua,
noya natanaton, yonquínahuan
niquë'.
Noya nicacasoráchin cancantë-
quë'.

²⁰ O'ocaisoráchin, capacaisoráchin
cancantopisopitarë'quën, ama
nipayaquësohuë'.

²¹ O'ona'piro'sa', coshatono'sa',
inapitasa popriyatapona'.
Ya'ipi chiroterö'sa', pa'piyará-
chin a'mopona'.
Napoaton co inapitarë'quën
nipayacaso ya'huërinhuë'.

**Onporahuatësona tatanpo',
mamanpo', inapita
acapacancanëso'**

²² Tataparín camaihuachinquën
noya natanaton natëquë'.
Mamaparín paiya nipachi-
nanta',
ama amirotatonhuë', catahua-
quë'.

²³ No'tëquën nanan nitotacaso',
yonquínahuan nicacaso', a'chin-
piso' noya natanacaso',
yonqui yonquícharacaso',
inapita cancantëquë'.
Ina pochín nipatan, ama a'po-
quësohuë'.

²⁴ Yonquínahuan nisahuaton noya
hui'napi nipachín,
no'tën chachín pa'pinso', noya
cancantarín.
“Ma noyacha hui'nahuë ya'huë-
tërinco paya,”
ta'casonta nanitërin.

²⁵ Ina hui'napi pochín niquë
quëmanta'.
Inapohuatan, tataparín, mama-
parín, inapita
noya cancantapona'.
“Ma noyacha hui'nahuë ya'huë-
tërinco paya,”
tëcapon tataparín.
“Ma noyacha hua'huahuë
ya'huëtërinco paya,”
tëcapon mamaparínta'.

**Onpopinsona monshihuantë
sanapi nininso'**

²⁶ Cancantaton hua'hua, nanpira-
huëso ni'quë'.

Noya nicatonco nonanco.

²⁷ Monshihuantë sanapiso', nanin-
catë yamianasha pochín
niconín.

Inarë'quënpoa po'patëra, inaquë
to'huarantëresö pochín nisa-
rëhua'.

²⁸ Ina pochín sanapi'saso', ihuatë
pochín yato'shitëtopi.
Inapoatona', na'a piyapi'sa
anishacancantopi.

**No'picaso' pa'yatohuatëra,
ma'pitaso onpocaso ya'huërinso'**

²⁹ A'naquën parisitatona',
“¡ma'huantacha ninahuë paya!”
tëcapona'.

Iquitatona', tarëtapona'.

Nanan ya'huëtöhuachina', sëta-
pona'.

Co manta onpopirínahuë', ahuë-
huachina',
isarorayarachín ni'tapona'.

¿Inpitacha naporë'poi nicaya?

³⁰ Co inso napoarínahuë'.

No'picasoáchin cancantopiso-
pita napoapona'.

Nisha nisha o'oi yapi'nipisopita
napoapona'.

³¹⁻³² Ama máin nininso' nocoaton
pa'yatáquësohuë'.

“¡Ma noyacha yanpoáporairín
paya!”

Ama tëquësohuë'.

Yashi yashín miní mitopiran-
huë',

osha oshaquëranchin ya'huan
quëtëtohuachina',

iquitopiso pochín nitarínquën.

³³ No'pirao' nipatanso',
ma'pitaso quënanatë pochin
nisaran.

Nisha cancantaton,
co yonquirësohuë pochin
nonsaran.

³⁴⁻³⁵ Marë huáncanai'
nanchaquë pa'sárëso pochin
nintanaran.

Pantiranën a'paontapi'pa'
pë'satëa'hua acopiso' aipi
quëhuëánëso pochin nintanaran.
Naporahuaton tapon:
“Ahuëpirinacohuë', co iquitëra-
huë'.

Huihuipirinacohuë', co natanahuë'.
Napoaporahuë nonataantahuatora,
aquëtë chachin o'oi yonianta-
rahuë,” tapon.

**Yonquínahuan nicacaso', na'con
na'con catahuarinpoaso'**

24 ³Yonquínahuan nipatëra,
noya pëirë'.

Yonqui yonquícharahuatëra,
achinicaso marë'
simintonën'ton acotëré'.

⁴ Ma'sha nicacaso' nitotohuatëra,
pëinënpoaquë patoanaro'sa
amëntatëré'.

Noyápiachin pa'ton nininsopita
quëran amëntatëré'.

⁵ Chiníquën nipatëra, na'con
catahuarinpo'.

Yonquínahuan nipatëraso',
na'con na'con catahuarinpo'.
Chiníquën nanantohuatëra,
catahuarinpo'.

Yonquínahuan nipatëraso',
na'con na'con catahuarinpo'.

⁶ Noya yonquirahuatë quira ninë'.
Na'a ayonquina'piro'sa sha'hui-
huachina',
nanitëré canatacaso'.

**Inimiconën ma'sha
onpohuachin, co capa
cancantacaso ya'huërinhuë'**

¹⁷ Inimiconën ma'sha onpohuachin:
“Ma noyacha naporin paya,”
ama tëquësohuë'.

Ma'sha opohuachin,
ama ina marë' capa cancantë-
quësohuë'.

¹⁸ Naporinso marë' noya ancanto-
huatan,
co Sinioro costaponhuë'.
Co costatonhuë', ana'intërinso
tanpanitapon.

**Co noyapatatë no'huitacaso
ya'huërinhuë'**

¹⁹ Co noyahuë' nipisopita
yonquiaton,
ama no'huitëquësohuë'.
Na'a ma'sha ya'huëtóhuachina',
ama noyapatëquësohuë'.

²⁰ Co noyahuë' nipisopitaso',
co noya quëran ta'huantaponahuë'.
Nanparin tacopirinso pochin
inapitaso ta'huantapona'.

**Inimicoro'sa ma'sona
onpotacaso' a'chininso'**

25 ²¹ Inimiconën tanahuachin,
a'caquë'.

Yamorohuachin, o'shitëquë'.

²² Inapotohuatan, atapanaran.
Inaporanso marë' Sinioro
chachin acanaarinquën.

Nisha nisha a'chininsopita

27 ¹ A'naquëma co Yosë
yonquiapomarahuë':

“Tashiraya ma'sha nisarahuë,”
toconama'.

Napopiramahuë', canpitaso co
nitotëramahuë'

- tashiraya ma'sha onpocamaso'.
- ² Noya nipiranhue' tēranta
ama ina marë', "caso noya
noyaco," tëquësohuë'.
- A'napita naporapihuachinquën
tëhuëncinso', noya nisaran.
- ³ Na'pi, inotë', inapitaso pa'pi quëquën.
Co yonquinahuanhuë' no'huitë-
rinsoso napoaponahuë',
inapita quëran quëquën
quëquën pochin ninin.
- ⁴ Piyapi no'huitohuachinaso',
co tënorotochináchinhuë'
cancantërin.
Pa'pi huëncatohuachinanta',
ma'sha ata'huantochináchin niconin.
Noyapatatona no'huitohuachi-
naso' napoaponahuë',
aquë aquëtë co ahuantacasohuë'
nisarin.
- ⁵ Tëhuëncachin nosorohuachin-
quënso',
pënënatëncuën co canitarinquënhuë'.
- ⁶ A'naquënso', inimiconënpoa
nipirinhue',
nonpintatonpoa nanitërin
yashin nontiinpoaso'.
Amiconënpoa nipirinhue',
pënënatonpoa ana'intohuachin-
poa', inaso
noya noya catahuarinpoa'.

**Co nitotochináchinhuë'
nipisopita**

- 30** ¹⁸ Cara pochin, catapininta
ya'huërin.
Pa'yapiro nisahuaton co nitoto-
chináchinhuë' nipisopita:
- ¹⁹ Onian yanponpachina, ya'huan
natëtë pa'tohuachina,
nancha marë pa'tohuachina,
inapita insëchinsona pa'piso',
co nitotochináchinhuë'.
Inapochachin quëmapinta

nanon maninquë hui'nahuaninso',
co onpo nitotochináchinhuë',
niconin.

Noya sanapi nininso'

- 31** ¹⁰ Noya sanapi chachin
yoniton mapatan,
na'con canaran.
Na'pira'huaro'sa pa'ton nininso-
pita quëran,
na'con na'con inaso' pa'tërin.
- ¹¹ Sa'an noya nipachin natëaran.
Co onporonta inaso a'na
quëmapi tëhuarinhue'.
Nani tahuëri sacataton coriqui
ya'huëtapon.
- ¹² Noya nicaton yáshin ichiya'-
huëaponquën.
Chiminaquë huarë' inapotapon-
quën.
- ¹³ Huaita, rino pi'shi, inapita
pa'anin.
Noya ancantaton imirin quëran
nisha nisha ma'sha ninin.
- ¹⁴ Nicatono'sa nanchanën pochin
nicaton,
aquëran cosharonën quësarín.
- ¹⁵ Co'huara tahuëriátërasohuë'
capayataton,
hua'huinpita, piyapínënpita,
inapita a'carín.
- ¹⁶ No'panta yapa'anpachina,
noya nicaton pa'anin.
Canarinso coriqui quëran
oparotërin.
- ¹⁷ Co chirotonhuë' noya sacatërin.
- ¹⁸ Ma'sha pa'aninsopitanta
ana'atacaso marë'
inaora chachin ni'sárin.
Tashirë chachin sacataton,
nanparinëonta orotárin.
- ¹⁹ Inaora chachin pi'shitaton
a'nantohuachina,
nisha nisha ocoirin.

- ²⁰ Sa'ahuaro'sa', pahuantopisopita,
inapitanta nosoroaton cata-
huarin.
- ²¹ Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopita
Sëhuën nipachina a'mocaiso
quëtëra'piarin.
Napoaton co ocai anotacaso
tëranta të'huatërinhuë'.
- ²² Inaora chachin huëtatón
quëhuëntacaso' ninin.
Noya noya në'mëtë nininsopita
quëran a'morin.
- ²³ So'ionta', ninanonënquë naní
quëran nohuitopi.
Ya'huërinso no'paquënta',
noya nicatona natëpi.
- ²⁴ A'nantaton, na'a a'mocaiso
ninin.
Nitonpocaiso marënta', na'a
sintoron ninin.
Inapita nisahuaton pa'anin.
- ²⁵ Ma'sha onpoaponahuënta chiní-
quën cancantërin.
A'na tahuëri ma'sona onpoca-
sonta',
co të'huatërinhuë'.
- ²⁶ Nonpachina, nóya yonquiatón
nonin.

- Piyapi'sa nosoroaton a'chin-
tërin.
- ²⁷ Ma'pitaso pëinënquë nipiso',
a'pairarin.
Sacainën quëran quënana
huarë' coshatërin.
- ²⁸⁻²⁹ Hua'huinpitari pa'yatatona
itapona':
"Noya sanapi'sa na'con ya'huë-
pirinhuë',
quëmaso' inapita quëran noya
noyanquën," itopi.
So'ininta pa'yatatón inachachin,
itërin.
- ³⁰ A'naquën sanapi noyasha nona-
ponahuë', yanonpinin.
Noyápiroyanchin nipirinaonta',
topinan quëran.
Sinioro noya nicatón natëhua-
chin tëhuëchinsó', noya
nicatona',
pa'yatapona'.
- ³¹ Nani ma'sha nipachina, pa'pi
nóya ninin ni'ton,
ya'ipi piyapi natantonënquë
noya nicatona natëapi.
Hua'ano'sa quëran huarë', noya
nicatona pa'yatapi.